

SIVILOMBUDET

KOMMUNAL- OG DISTRIKTSDEPARTEMENTET
Postboks 8112 DEP
0032 OSLO

Vår referanse
2025/2975

Deres referanse
22/7946-12

Vår saksbehandler
Julia Kråkenes Bennin

Dato
16.10.2025

Skriftlig innspill fra Stortingets ombud for kontroll med forvaltningen

Vi viser til brev fra Kommunal- og distriksdepartementet 12. mai 2025, hvor en rapport om Sametingets rettslige rammevilkår er sendt på høring. Høringsfrist er satt til 31. oktober 2025.

Sivilombudet er Stortingets kontrollorgan, jf. Grunnloven § 75 bokstav l. Mandatet er «å føre kontroll med den offentlige forvaltningen og alle i dens tjeneste for å hindre at det øves urett mot den enkelte, og for å bidra til at forvaltningen respekterer og sikrer menneskerettighetene», jf. sivilombudsloven § 1.

Sivilombudets arbeidsområde omfatter i utgangspunktet «den offentlige forvaltningen og alle i dens tjeneste», jf. sivilombudsloven § 4. I andre ledd bokstav e er det gjort unntak for «avgjørelser som er truffet av kommunestyret eller fylkestinget, som etter lov bare kan treffes av disse organene». Sivilombudet kan likevel ta slike avgjørelser opp til behandling «når det er nødvendig av hensyn til rettssikkerheten eller andre særlige grunner».

Arbeidsgruppen som har utredet Sametingets rettslige rammevilkår foreslår to hovedmodeller: (1) etablering av Sametinget som et selvstendig rettssubjekt med større uavhengighet, og (2) en modell der Sametinget fortsatt inngår i staten, men hvor uavhengigheten gis en tydeligere ramme. Uavhengig av modell legges det til grunn at Sametingets virksomhet skal omfattes av Sivilombudets arbeidsområde, med tilsvarende unntak som i § 4 andre ledd bokstav e for avgjørelser som etter lov kun kan treffes av Sametinget i plenum.

Sivilombudet har ingen merknader til valg mellom de alternative hovedmodellene. Det ønskes likevel å fremheve enkelte forhold knyttet til Sivilombudets arbeidsområde overfor Sametinget:

Det er positivt at Sivilombudets rolle ovenfor Sametinget klargjøres. Samenes selvråderett synliggjøres gjennom henvisningen til unntaket i § 4 andre ledd bokstav e. Dette medfører at avgjørelser som etter lov kun kan treffes av Sametingets plenum i utgangspunktet ikke er omfattet av Sivilombudets arbeidsområde. Vi kan imidlertid ikke se at dette unntaket er nærmere drøftet av arbeidsgruppen, annet enn at det begrunnes med hensynet til samisk

selvråderett. En naturlig forståelse av henvisningen – sett hen til hvordan dette også praktiseres for kommuner og fylkeskommuner – er at unntaket ikke kommer til anvendelse i tilfeller hvor loven åpner for at en avgjørelse treffes på et lavere nivå.

Vi minner også om at Sivilombudet – for tilfellene nevnt i sivilombudsloven § 4 andre ledd bokstav e – likevel kan ta slike avgjørelser til behandling «når det er nødvendig av hensyn til rettssikkerheten eller andre særlige grunner». Forarbeidene har lagt til grunn at denne bestemmelsen «skal praktiseres 'lempelig', slik at den enkeltes interesser blir ivaretatt», jf. Dokument 21 (2020–2021) kapittel 10.7.3.6 s. 83. Det legges til grunn at departementet har vurdert forståelsen av denne terskelen opp mot samenes selvråderett.

Avslutningsvis vil vi peke på at arbeidsgruppens forslag regulerer og presiserer Sivilombudets arbeidsområde knyttet til Sametingets virksomhet. Det kan da stilles spørsmål ved om det vil gi bedre sammenheng mellom regelverkene dersom sivilombudsloven hadde en tilsvarende bestemmelse. Slik vi ser det, vil det være en fordel at særreguleringer av vårt arbeidsområde fremgår uttrykkelig av sivilombudsloven. Dette kan også bidra til å forhindre tolkningstvil. Departementet bør derfor vurdere å anmode Stortinget om at sivilombudsloven § 4 andre ledd suppleres med en særskilt bestemmelse for avgjørelser som etter lov bare kan treffes av Sametingets plenum.

Hanne Harlem
sivilombud

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevet underskrift.